

Zemřel Ota Filip. Nanebevstoupení Lojzka Lapáčka ze Slezské Ostravy je smutnou realitou

Ostravan.cz, 3.3.2018

Autor nesmrtelného ostravského románu s názvem Nanebevstoupení Lojzka Lapáčka ze Slezské Ostravy je po smrti. Rodák ze Slezské Ostravy Ota Filip zemřel ve věku nedožitých 88 let v Bavorsku. V německé emigraci žil od roku 1974 a patřil nejen mezi přední představitele české exilové literatury, ale stal se i významným německy píšícím spisovatelem. Kulturní deník Ostravan.cz požádal o nekrolog literárního vědce Jana Kubicu z Univerzity Palackého v Olomouci, autora čtivé monografie Spisovatel Ota Filip (Větrné mlýny, Brno 2012).

Ota Filip při jednom z autorských čtení.

Foto: Nakladatelství Větrné mlýny

Domovem Oty Filipa bylo Bavorsko, nejprve Mnichov a později podalpské městečko Murnau. Tam se cítil dobře, rád ale jezdil do Čech i na Moravu, a hlavně domů do Slezské Ostravy. Jeho Ostraváci na něj nezapomněli a v roce 2010 mu tleskali v zaplněném sále Staré arény, kam přijel na festival Měsíc autorského čtení. A nadšeně naslouchali, jak čte ze svého Lojzka.

Filip už není mezi námi, vždycky se ale budeme těšit z jeho děl, v nichž s námi zůstávají všechna jeho alter ega jako Jan Haboň, Lojzek Lapáček, ale i autor sám jako hrdina nebo spíše antihrdina svých životopisů. Filipovou poslední knihou je Osmý čili nedokončený životopis, takže Devátý životopis už si musí jeho čtenáři poskládat sami. Jde to, stačí se pořádně začíst do autorova díla.

S Otou Filipem jsem se seznámil při jeho přednáškách na Ostravské univerzitě začátkem května roku 1997. Čekal jsem, že bude přednášet o svém díle, ale Filip si vybíral témata, o nichž by podle něho měli něco vědět i ostravští studenti: „Česká literatura v nebezpečí provincialismu.“ „Český exil.“ „Jak to bylo s germanizací české literatury po bitvě na Bílé hoře.“

Byl jsem vlastně napřed dost zklamaný, ta témata sice byla zajímavá, ale já měl tenkrát čerstvě načtené jeho první dva ostravské romány Cesta ke hřbitovu a Nanebevstoupení Lojzka Lapáčka ze Slezské Ostravy a těšil se, že se knihách dozvím více od samotného autora.

Filip byl srdečný a nenucený, při přednáškách strhl všechny svým zápalem, hovořil spatra, vtipně a zároveň věcně. Zajímavá fakta doplňoval vlastními dojmy a názory, občas připojil osobní zážitky. Na nezasvěceného rozhodně nepůsobil jako intelektuál, spíše jako pantáta v podvečer na zápraží, který si rád popovídá s omladinou. Pozorně jsme poslouchali a zároveň se dobře bavili.

Postupně mi docházelo, že Ota Filip takto nepřímou cestou vypráví hlavně o svých knihách, případně o svých novinových článcích a reportážích. Své profesní zaměření shrnul stručně

a výstižně: „Ráno jsem novinářem, odpoledne spisovatelem a večer redaktorem.“ Podobným způsobem se také charakterizoval v rozhovoru s literární historičkou Renatou Cornejo v roce 2008: „Jsem teď zase česko-moravským spisovatelem, který žije v Bavorsku a také píše německy.“

V roce 1974 byl donucen v důsledku údajné protistátní činnosti, kvůli které byl odsouzen k osmnácti měsícům odnětí svobody, k vycestování do Spolkové republiky Německo. Na Západě se vedle vlastní novinářské a spisovatelské práce intenzivně věnoval jako lektor nakladatelství S. Fischer i české literatuře a zasloužil se mimo jiné o propagaci děl Ludvíka Vaculíka, Lenky Procházkové, Jana Trefulky, Ivana Binara, Ivy Procházkové či Jana Skácela.

V exilu napsal romány o svém dědečkovi, o Valdštýnovi a jeho první ženě Lukrecii, o podivném mistru převleků – hraběti Belecrodovi z kavárny Slavia nebo o lásce Vasilije Kandinského a Gabriely Münterové. První, kdo četl rukopisy jeho nových románů, byla před třemi lety zesnulá manželka Marie.

Jako novinář i spisovatel se snažil o co největší objektivitu, proto ho neměli rádi názoroví extremisté. Ani na české, ani na německé straně hranice.

Předpoklady k takovému postoji měl totiž vrozené. Narodil se v roce 1930 na Slezské Ostravě do česko-polské rodiny a v roce 1939 musel kvůli otci přejít z české na německou školu. Kulturně a jazykově smíšené prostředí jej pak provázelo prakticky po celý život. Ota Filip chtěl být původně básníkem, poté sportovním reportérem, nakonec zjistil, že ho přitahuje vlastní psaní a komentování kulturního dění.

Ostrava se zamílovala především do Filipových próz z rodného města, tedy do Cesty ke hřbitovu z roku 1968, která získala Cenu města Ostravy, a posléze do románu Nanebevstoupení Lojzka Lapáčka ze Slezské Ostravy, podle něhož po sametové revoluci natočila Česká televize Ostrava úspěšný seriál.

Teď by ovšem měla televize k seriálu dotočit ještě epilog s názvem Nanebevstoupení Oty Filipa ze Slezské Ostravy.

Zdroj:

<http://www.ostravan.cz/46973/zemrel-ota-filip-nanebevstoupeni-lojzka-lapacka-ze-slezske-ostavy-je-smutnou-realitou/>